

KIS VASÁRNAPI UJSÁG.

KÉPES HETILAP

(AZ IFJUSÁG SZÁMÁRA.)

Második évfolyam.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR: egész évre 6 frt., félévre 3 frt.

A fehér ember.

Elbeszélés.

Irta Tóth József.

(Folytatás.)

Egy késő éjjel, — éppen mikor félálomban voltam, — halkán megzörgették hálószobám ablakát.

Megriadva kaptam föl fejemet, s lázasan megdobbant szivvel, fojtott hangon kérdém:

— Ki van ott? ki zörget?

— Én vagyok, nagyságos uram, Pribék!

A házmesterem volt.

— Mit akar? — kérdém tovább balsejtelemmel.

— Egy vagy két szót váltani nagyságos urammal, — felelé Pribék lassu hangon.

— Ily késő éjjel! . . . Valami fontos?

— Igenis, fontos. Muszáj mindjárt elmondanom, mert baj lehetne.

Megmagyarázhatatlan érzetem kinos remegésével keltem fel ágyamból, s nyitám ki az ajtót.

— Nos, mi baj? — kérdeztem szorongva.

— Itthonn van a doktor, — susogá a házmester titkolózóan fülemhez

hajolva, mintha félt volna, hogy rajtam kívül más is lehet a sötét szobában, kinek nem árulta volna el e titkot.

— Itthonn van? — kiáltám hangosan, a nélkül, hogy akartam volna.

— Üldözték őket, mert több meneküléssel jött, kiket az ellenséges katonák még a városban is üldöztek. A dunaparti gyárak és gödrök közt bujkáltak, és ott elvesztették szemök elől az üldöző katonák. Nagyobb fia is megérkezett. A doktor azt mondta: ne szóljak senkinek hogy megérkeztek, nehogy — ha keresni találják őket, — elárulja vagy neje vagy valamelyik leánya, ijedtsége által, hogy itthonn van. A pinczébe zártam le őket.

— És fiam, Ákos? — kérdém reszketve.

— Ő nincs köztük, tudtommal. Meglehet azonban, hogy ő is megérkezett, mert jóformán meg se nézhettem őket, olyan gyorsan történt minden az éji lámpa világánál.

Mély fájdalommal hajtám le fejemet, — de csakhamar valami ördögi düh szállott meg, az atyai fájdalom kétségbeesett dühe.

— Hányan vannak? — kérdém vadul tekintve a házmesterre, kinek kötelességévé tettem e zavaros időben, hogy bármi tör-

ténjék is, vagy bármely üldözöttnek menhelyet ad: bejelentse.

— Nyolczan.

— Mindnyájan a pinczében vannak?

— Igenis nagyságos uram, — felelt Pribék.

— Jól van. Elmehet, — mondám vaczogó fogakkal, s gyorsan felszökve, csendesen, lábujjhegyen — úgy, hogy senki sem vett észre — elhagytam szobámat.

Volt egy külön kapukulcsom, azt zsembembe rejtém, s a sötét éjjeli órában zajtalan léptekkel siettem le.

Hüvös szél kóborgott a Duna fölött, midőn a kulcs segítségével a nagy kaput felnyitám, s az utcára léptem, vagy jobban mondva: a Dunapart tágas terére, melyet néhány pislogó lámpa világosított meg.

Hideg borzadály futott keresztül rajtam, mintha megijedtem volna attól, a mit tenni akartam, s mintha e gonosz, gyalázatos tettért, melyet a régi gyűlölet, s a kétségbeesett, fia elvesztése miatt sajtó atyai fájdalom boszuvágya idézett elő — megutáltam volna önmagamat.

Ez éjen az ellenséges főhadparancsnoksághoz mentem, hogy feljelentsem, s az ellenség kezébe adjam az üldözött doktort és honfitársait, kik a sötét pinczében rejtőztek el.....

Oh átok e gyalázatos, e borzasztó tett éjszakájára, melyért nem lehet eleget szenvedni!“

.... A fehér ember arca oly nagyon eltorzult a kínos visszaemlékezéstől s a saját maga iránti utálattól, hogy Orbán megborzadva vette le róla szeméit.

* * *

„Egy óra múlva husz fegyveres katona állt a kapu előtt, melyet csakhamar felnyitattak.

Én már ekkor ágyamban feküdtem, mintha mi sem történt volna, de szivem fájdalmasan dobogott, remegett, s lelkemet az önvád, a megbánás kinozta.

— Oh mit tettem... mit tettem?! — susogám önmagamhoz. — Nem vesztette-e

el már eddig a szegény magyar haza anynyi hü fiát, hogy még ezeket is, e szerencsétlen menekülőket, kiknek visszatéréseért annyi otthonmaradt családtag imádkozik — elárultam!?

— Nem, nem! — kiáltám kétségbeesetten. — Várjatok. Ne hurcoljátok a szerencsétleneket. S csaknem örültem ugrottam ki ágyamból, s futottam le.

Késő volt.

Ekkor már felnyitatták a fegyveres katonák a pincze ajtaját, hol a menekülők elrejtőzve voltak... s a házmestert kényszerítették, hogy világítson előttük a lámpással.....

Utánok akartam rohanni, de egy szivrázó jajdulással összerogytam a pincze ajtaja előtt.

Nagy zajra, s puska-dörrenésekre eszméltem fel, melyek a pinczéből fölhangzottak a nyitva maradt ajtón keresztül...

Odalent már folyt az erős küzdelem, a haláltusa..... A szerencsétlenek nem adták meg magukat az ellenségnek, s elszántan küzdöttek ellene. A vér folyt, s halálhörgés vegyült a rémes zajba... Ki tudja hány halott volt már ekkor odalent?

— Segítség!... segítség! — üvöltém, — minden erőmet összeszedve s felugorva.

A pincze ekkor már sötét volt, a lámpás, kardsapások s lövések között ezer darabba törve hullott a nedves földre, és sötétben folyt a borzasztó harez....

Senki sem tudta, kit ér a suhogó kard; ellenséget-e vagy jó barátot, — úgy viaskodtak egymással, mint a bősüült fenevadak, melyek vakon tépnek össze mindenkit, ki eléjük akad.....

Néhány pillanat múlva azonban — midőn felugrottam — három tántorgó alak futott fel a pinczéből, kik közül egy sebei következtében halva rogyott össze....

Nagy, magas termetéről — a mint végig zuhant előttem a földön — megismertem.....

Az orvos volt....

A másik kettő egyenesen a lépcsők felé futott. Az emeletre akartak menekülni. Vakító fény villant fel nagy dörrenéssel a pinczéből....

Utánuk löttek. De a golyó nem talált.

Hogy mit éreztem e pillanatokban, e rettenetes jelenet alatt, azt lehetetlen kimondani.

Azt hittem, hogy koponyám repedt ketté, mert fejemen éles fájdalom nyilalt keresztül, melynek hatása alatt a falhoz tántorodtam. Szemeimet elfutá a vér s különféle színű tüzkarikák forogtak előttem, melyeknek fényében az orvos összetépett, véres holttestét véltem látni....

— Segítség! emberek, segítség! — kiáltám a borzalom rémes hangján s magamon kívül.

Szavaimat, rémes kiáltásomat elnyelte a kardcsapások zaja s a lövések dörgése.

Már ekkor az udvaron viaskodtak azok, a kik még életben voltak. Mintegy tizenketten lehettek, de a menekültek, az elárult, felfedezett honfiak csak hárman éltek már, de ezek is annyira ki voltak merülve az irtózatossá küzdelem és vérvesztés miatt, hogy alig álltak már a lábukon...

Hanem azért védímezték magukat.

Ezalatt a nagy épület minden lakója felriadt álmából. Az ablakok megvilágosodtak, a folyosókon s lépcsőkön zavartan futkosó emberek dobogása, s rémült sikoltozások hallatszottak, míg a folyosókra kihozott lámpák tovasuhanó fénye kísérteties sugárfátyolt eresztett le a mély, szűk udvarra, mely most egy halálos csatátér volt....

A küzdők — folyvást viaskodva — a lépcsők felé vonultak, mivel a honvédek a német katonák elöl erre húzódtak, kétségbeesetten csapkodva kardjaikkal.

Patakként omlott a vér....

A három honvéd már feljutott az emeletre.

Messziről is rájuk ismertem öltözetükről.

— Adjátok meg magatokat! — kiáltá egyik ellenséges katona.

— Majd ha már halottak leszünk! — kiáltá vissza az emeletről egy bátor hang.

— Ákos! — riadám mintegy sebzett oroszlán, melyet halálosan talált a fegyver éle. — Fiam... egyetlen fiam!...

S előre rohantam, hogy testemmel fedezzem a gyilkos fegyver ellen egyetlen

fiamat, ki szintén a menekülő honvédek közt volt, s kit a többivel együtt saját apja árult el s adott az ellenség kezébe, örült boszújában....

Oh, ez a hang nem lehet másé!....

Valóban ő volt. Mindjárt ráismertem. Pedig nagyon megváltozott, megférfiásodott. (Azért nem ismerte fel a házmester.) Szép körszakáll, sugár bajusz tette férfiasá szép arcát, mely véres volt...

Ugy állt ott fenn, kezében karddal, min tegy halálig bátran küzdő hős, ki tudja azt, hogy minden pillanat közelebb viszi a halálhoz....

Mellette néhány ember állt lámpással, s könyörögve neki, hogy meneküljön....

— Hagyjanak el önök, — mondá határozottan. — Minden hiába. El vagyunk árulva... Nincs többé szabadulás!... Előre!

— Ákos! — üvöltém. — Állj meg... fiam! S megragadtam a mellettem álló katonára csapásra tartott kardját.

— Csak egy perczet még! — Ne bántásatok! — Az éles kard végig hasítá kezemet....

E pillanatban lövés dördült el... vastag füstgomolyban tüzes láng villant Ákos felé.

... „Oh kegyelmes Isten!...“

A kegyelem-kérés késő volt: Ákos megíngott, homlokához kapott, s aztán összerogyott, szétfecscsenő vérral hintve rám az apai fájdalom, s a boszú átokterhes kinjait, melyek siromig gyötörni fognak....

Amint összerogyini láttam a drága halottat, kinek nemes, büszke homlokát furta át a gyilkos golyó — nem voltam ember. Akkor tigris voltam.

Rárohantam a gyilkosra...

— Ember! mit tettél?! — kiálték rá, böszén ragadva torkon úgy, hogy a gyilkos fuldokolni kezdett. — Megöltétek fiamat... oh átok fegyveretekre!...

És saját szuronyával döftem át fiam gyilkosát....

A házlakók is lerohantak ezalatt fejszéssel, botokkal és löfegyverekkel, míg én azzal viaskodtam, ki egyetlen fiam nemes életét kioltá.

(Vége köv.)

A haldokló leány.

Eljött az alkony, láng-sugárral
Özönlé a tájat körül,
Az arczokról szelid öröm szól,
A bánat, kín csak egyen ül.

Most haldoklik a legszebb lányka,
Az anya az, ki bánatos;
Leirhatlan a szenvedés, mely
Keblen, szivén által rajoz.

Még most is ott ül ágya mellett,
Pedig az éjfél már közel;
Tán a haldokló lelkét örzi,
Mely oly hamar röppenne fel?

„Csak még ne, még ne, — suttog ajka, —
Még most maradj csak meg nekem!”
De a haldokló vég-sohaját
Nem odázza el semmi sem.

És ott fekszik halványan, szótlan,
Mint elhervadt szép lilium,
Csak egy halvány mosoly vonaglik
A félpiros, zárt ajkakon.

És e mosoly a lányka ajkán
Olyan szelid, oly mennyei. — —
E szótlan ajkon mért is leng? tán
Egy életet lefesteni!?

S az anya is mosolyg e képen,
Aztán könyezve jajra kel
E jéggé hült, e halovány ajk
Csalódásból ébreszti fel!

Pethes Géza Aladár.

A fiatal hattyú.

— Rege. —

Sok, igen sok évvel ezelőtt egy kellemes fekvésű hattyútó mellett szerény kis házikó állott, melyben egy szegény özvegy asszony lakott egyetlen fiával.

A házaeskában igen nagy szegénység uralkodott s ha az özvegy nem fonogatott volna, mi által némi pénzre tett szert, mi alatt fia halászott és madarászott: talán meg sem tudtak volna élni.

A kis tó mindig olyan volt, mint tiszta tükör, mert a hegyek és erdők nem

bocsátották rá a szél viharát s felületén sárga és fehér vizirózsák uszkáltak.

A fiúcska a víz szélén egy nagy kövön szokott ülni, horgát a vizivirágok közé vetette s ezüstfehér halakat húzott fel, melyeket kosarába rakott s mindig úgy vitt be anyjának. Minden tavasszal, mihelyt a nap felolvasztotta a tó jégkérgét, kiült a nagy köre és horgászott; de ritkán pillantott a parafára, mely tollával a víz felületén hajlongott s csak akkor vette észre, hogy hal akadt rá, midőn az a horoggal együtt úszni kezdett. Csak akkor jutott eszébe munkája, mert szüntelenül a kis tó déli részére nézett, mintha onnan valakit várna. Sokáig kellett így várakoznia; de egy szép reggelen, midőn a nap első arany sugarai a sziklákon, az erdőn és vizen tündöklöttek, zugást lehetett észrevenni a levegőben, mintha vihar közelegne, s nem sokára egy sereg hattyu ereszkedett alá; a kör mindig szűkebbre-szűkebbre szorulva szállott le, egyenesen a tó felé tartva, míg végre annak tükörfelületén volt. E hattyúk jól ismerték a halvány arcú fiút, mert minden évben látták a kövön ülni s az őket nevökről szólitotta. Most is hozzáusztak, meghajtották szép nyakaikat, mintha üdvözölni s kérdezni akarták volna kis barátjokat: mi történt vele, mióta egymást utoljára látták?

— Nagyon beteg voltam azóta, édes jó hattyúim, — mondá a fiú, — nagyon beteg, de nem haltam meg, mint látjátok, hanem ismét felkeltem, hogy titeket újra lássalak.

Igy beszélt most a halvány fiú, mert a hattyúk voltak egyedüli barátai és ismerősei a világon.

Egész nyáron át a kis tóban laktak a hattyúk s a fiú horgászó helyével átellenes szigetecskén költöttek ki kicsinyeiket; de ősszel elutazásra készültek. Mikor a levegő nehéz és sűrű lett s hideg esőcseppek hullottak a tóba: tömegbe gyültek a hattyúk s a legerősebb által adott jelre felemelkedtek s egyre kisebbedő körben szállottak a magasba, míg végre eltűntek. A fiú ekkor elkezdett keservesen sirni, mert barátai el távoztak s hideg tél állott be, melynek éles szele behatott a házaeskába a hasadékokon s a kitért ablakon át.

Egy komor őszi estén szintén a kövön

ült a víz szélén és sirt, midőn halk locogást hallott.

Ah! mint megörült a fiu. A vízben egy fiatal hattyú lubiczkolt, mely az öregebbekkel nem tudott elköltözni. Magához csalogatta a szép elhagyatott fiatal állatot, s az hozzám, hizelgett a fiu keblén, mintha védelmet akart volna ott keresni.

— Az Isten áldjon meg, kedves kis hattyúm, — susogá a fiu s letörölte könyeit inge ujjával. — Isten áldjon meg, hogy itt maradtál s engem szegény fiut nem hagytál el.

Bevitte a hattyút házikójokba, egész télen át gondját viselte, és midőn ismét betegségbe esett s a hideg gyötörte, a fiatal hattyú lábaihoz ült, úgy melengette puha tollaival; mikor pedig forró lázban szenvedett a fiu, a hattyú hűs levegőt legyezgetett arczára szép fehér szárnyaival.

Azután eljött ismét a tavasz, az erdőben kék és fehér kökörösinek virultak, a madarak vidáman csevegtek, a tó jege elolvadt s a fiu jobban lett; kiment a tó partjára, leült a köre, a szép hattyú pedig vígan uszkált a vízben ide s tova, mintha várná a többi megérkezését.

Meg is jöttek azok nemsokára, leszállottak a tóra, hajtogatták büszke nyakaikat a fiu előtt s kérdezték: hogy van?

— Most sokkal jobban vagyok, de ha kedves hattyúm télre nálam nem marad, akkor meg kellett volna halmom; ő azonban melengetett, midőn fáztam s legyezgetett, ha forróság kinezott; áldja meg őt Istenem!

A kis fiu az egész nyáron át csak olyan volt, mint árnyék, de szive vidám volt mégis, míg a hattyúk a tóban uszkáltak s míg az ő fiatal hattyúja hozzá kijárt, puha fejével sovány arczát simogatta, vagy ha szárnyait felette kiterjesztette, mint valami ernyőt a nap heve ellen. — Nagyon okos, jó hattyú volt az.

De mikor elközelgett az ősz, szomoru fájdalom fogta el a fiu szivét, mert a hattyúk elköltöztek s velök elment a fiatal hattyú is. A kis fiu most nem sirt, a bú annyira elérzékenyítette, hogy nem tudott többé könyezni, némán, szóltanul ült ott, égre tekintett s gondolá: „oh ha szárnyaim volnának, én is fölrepülnék s mint a Nóé

galambja, zöld olajággal térnék vissza anyámhoz, mert ő szegény mindig szomorkodik. Ah, ha szárnyaim volnának, akkor minden másként lenne!“

Igy ült és panaszkodott a fiu, a hattyúk pedig repültek erdők és síkságok, hegyek és völgyek, sivatagok és tengerek felett, míg húsz nap mulva egy kis tóra szállottak le, mely nagylevelű, szép koronás fákkal volt körülvéve s ezerféle szép virágokkal szegélyezve. — A tó egyik végén pompás kastély állott, aranykapukkal, márványfalakkal s ezüst tetővel.

Ebben a tóban ütötték fel tanyájokat a hattyúk.

A tóparton, a fák hűse alatt, drága bársonyruhába öltözött fiucska játszott, egy csomó szolgától körülvéve, kik minden kívánalmának, minden szeszélyének engedelmekedtek. Ez a persa király fia volt, ki atyjának parkjában játszott. A hattyúk vidáman uszkáltak fel s alá a tiszta vízben s hajtogatták nyakaikat a királyfi előtt, de nem kérdezték tőle: hogy van, mert hiszen a hatalmasoknak mindig jól van dolguk. — A szegény fiu kis hattyúja azonban egészen a királyfihoz úszott s rázta előtte szép szárnyait, mintha valamit akart volna tőle kérni.

— Mit akar ez a madár? — kérdé a királyfi öreg nevelőjétől. — Ah, bárcsak érteni lehetne a madarak nyelvét.

— Fenséges herczeg, — felelé az öreg tanító, — én megmondhatom, mit akar a madár.

— Mondd meg, jó nevelőm, — kéré a királyfi.

— A hattyú azt akarja kifejezni: Fenséges herczeg, akassz egy gyűrűt a nyakamba, az én szegény fiatal barátom számára. — Ezt mondja a fiatal hattyú.

— Szívesen megteszem, megkérem atyámat, a királyt, adjon nekem egy arany gyűrűt, melyet a szép állat nyakára akaszszak.

És mikor az ősz elkövetkezett, — azaz mikor tavasz lett a másik hattyútó mellett, hol a szegény fiu lakott, — mert így ad Isten ősz és tavaszt gazdagoknak és szegényeknek, a királynak úgy, mint a koldusnak; mindkettőnek ad tavaszt és ősz, nappal és éjjel, telet és nyarat, hideget és

meleget; — tehát mikor az ősz elkövetkezett, a királyfi magához csalta a szép fiatal hattyút s szép nyakára egy drágakövekkel kirakott, nagy értékű gyűrűt akasztott.

* * *

A szegény fiu a hattyútó mellett most még halványabban ült, mint azelőtt; orczái még jobban be voltak estve, már alig bírta a horgászó pálczát tartani; azért mégis kíváncszorgott mindig a tóhoz, leült rendes helyére s várta a hattyúkat, mialatt azokról egy szép dalt dudolgatott. Később aztán annyira bágyadt és gyenge volt, hogy hangját alig lehetett hallani s beesett szemei előtt homályosulni kezdett minden.

De nemsokára hallható lön a szokott susogás és zibongás a levegőben. A hattyúk megérkeztek, leszállottak a tóra, köszöntötték a fiut s kérdék:

— Hogy vagy?

— Talán nemsokára jobbra fordul állapotom, — felelt a fiu, — most éppen jól érzem magamat, de ott bent anyám betegen fekszik, majd elvész az éhség miatt s én nem tudok csak egyetlen halácskát sem fogni számára.

Most hozzáúszott a fiatal hattyú, nyakán az aranygyűrűvel s azt hitte, hogy segítve lesz minden nyomoron; de a fiu nem látta meg a gazdag királyi adományt, mert szemei el valának homályosulva, s midőn a fiatal hattyú a gyűrűt nyakáról lerázta, hogy az a fiu ölébe essék: nem vette az fel s a gyűrű a köről a tóba gördült.

A fiu erre nemsokára meghalt.

A fiatal hattyú igen szomorkodott barátja halálán s többnyire a nagy kö körül uszált, hol az ülni szokott volt. Egy napon, a mint magánosan szomorkodva úszott, egy kis ezüstfehér hattyút pillantott meg oldala mellett s felismerte benne barátját.

— Ah, te vagy az!? — Miért ejtetted el a gyűrűt? — mondá barátjának a fiatal hattyú, — most a tó fenekén van az s nem tudom többé felhozni.

— Köszönöm, nem volt reá többé szükségem s anyámnak sem, kinek ágyánál éppen most ül a halál. Rajtunk nem segíthetett már semmi földi kincs.

A hattyúk újra elköltöztek s a kis

házikó összeomlott. A hattyútó fenekén most is ott van az arany gyűrű, ékkövei a szép holdvilágnál fölcillámlanak, de azt nem tudja onnan felhozni senki.

* * *

Eddig van a fiatal hattyú regéje. — Sokan ohajtanák a tó fenekén rejlő kincset birni, melyre a szegény asszonymnak és fiának nem volt többé szüksége. — A ki szivében boldog, annak nincs szüksége aranyadományokra, s az igazi boldogság nem a kincsekben és gazdagságban: hanem a sziv tisztaságában áll.

Milesz Béla.

El innét

El innét, el a városból,
Olyan tikkadt itt a lég!
Üdvözlégy szép szülőföldem,
Értted epedtem már rég! . . .

Üdvözlégy szép szülőföldem, —
Ifjuságom tanuja! . . .
Boldog, a ki azt mondhatja,
„Te“ vagy neki otthona!

Hol születtem, kis házunkban
Mindenki sűrög-forog:
Az enyéim várnak reám, —
Nem esoda, ha van dolog! . . .

Apám, anyám az ablaknál
Lesi, hogy nem jövök-e?
S a kapuban reménytelten
Vár reám két testvérke.

De im jövök! — Karjaimba
Dől testvér, apa, anya:
„Isten hozott!“ — Teljesült im
Szivem leghőbb óhaja! . . .

Weisz Zsigmond.

Babyloniai arabok és zsidók.

(Két képpel.)

Mult számunkban az ősrégi Babel tornyának romjait mutattuk be kedves olvasóinknak, most pedig az egykor hatalmas Babylonia mai lakóinak egy sajátságos

részét fogjuk megismertetni, — mielőtt azonban ezt tennők, egy pillantást kell vetnünk a multba, hogy annál szembeszökőbb legyen az éles ellentét, mely ama tartomány jelene és multja közt mutatkozik....

A ki a világtörténelem lapjait forgatja, bámulva áll meg azon a helyen, hol az egykori Babylonia fényét, hatalmát, gazdagságát s világhírű fővárosának, az ősi Babylonnak csodás, óriási építményeit találja vázolván. Az emberi ész megdöbben e csaknem hihetetlen, mesés nagyszerűségre gondolva, s a legmerészebb képzelet is csak sejteni meri azt, a mit a hagyományok, a történelem tanúsága és a mérhetetlen romok valónak állítanak. A nagyszerű vízvezetékek, melyek a különben homokos, terméketlen síkságot paradicsommá varázsolták, Szemiramis királynő világhírű „függő-kertjei”, a pompás paloták, a nap templomának szédítő magasságu tornya, — egy szóval minden romban hever, de ez óriási temető mégis világosan szóló tanubizonysága az egykori nagyságnak.

A tudományok, művészet, ipar, földmívelés, kereskedés a hajdankorban oly virágzó lábón állottak e vidéken, hogy csaknem bámulnunk kell az idő, az emberi kezek és az emberi hanyagság romboló hatalmát, mely mindezeket semmivé tette s a földszínéről nyomtalanul elsöpörte. Mindenfelé vízvezetékek, termékeny szántóföldek, gyönyörű kertek s városok és falvak szakadatlan láncolata vala látható; mindenütt az élet és munkásság fölemelő látványa mosolygott az utazó felé. A népesség, főleg a folyók és csatornák mentében oly tömött volt, hogy a lakházak félbeszakadás nélkül következtek egymás után 5—6 órányi ut hosszában.

Ez volt Babylonia régen.

A mi a jelent illeti: elég sajnosan beszél az sajátmagáról. Egy mérhetetlen homokpusztaság, romhalmokkal fedezve, s minden irányban kiszáradt csatornáktól keresztül barázdálva; néhány szegényes, nyomorult falu a folyók mentében, a távolban imitt-amott néhány sátor-csoportozat, melyekben a különféle törzsű arabok tanyáznak, a kik maguk is, mint a föld színe, sárgás halványak, és ide s tova kóborolnak, mint a sivatag futó homokja.

Ime, ilyen ma Szemiramis öröksége....

Az itt lakó arabok csak gyöngé árnyékai a hajdani dicső és művelt arab nemzetnek, s nagyobb részét rablásból és fosztogatásból élve, csak csekély részök adja magát juh- vagy marhatenyésztésre és kereskedésre. E beduinok (Bed wem=puszták lakói) betöltik az egész síkságot, mely a perzsa határhegyek aljáig terjed. Gyakran lehet látni e sovány kőborokat Bagdadban, hová azért járogatnak el, hogy nyájaik gyapját s egyéb véletlen szerzeményeiket, mint például párduczok s más vadállatok bőreit eladhassák, — de rendszerint kerülni szokták a városokat, s elvárják, hogy a ki kereskedni akar velök, az keresse fel őket otthonn, a sivatag közepén.

Első képünk ily bőrkereskedő arabokat mutat, kik a nyakukba vetett párducz-bőrökkel meglehetősen ijesztő látványt nyújtanak, s külsejük egyáltalában elveszi minden kedvünket attól, hogy velök egy pusztasivatag kellő közepében fegyvertelenül találkozni ohajtsunk.

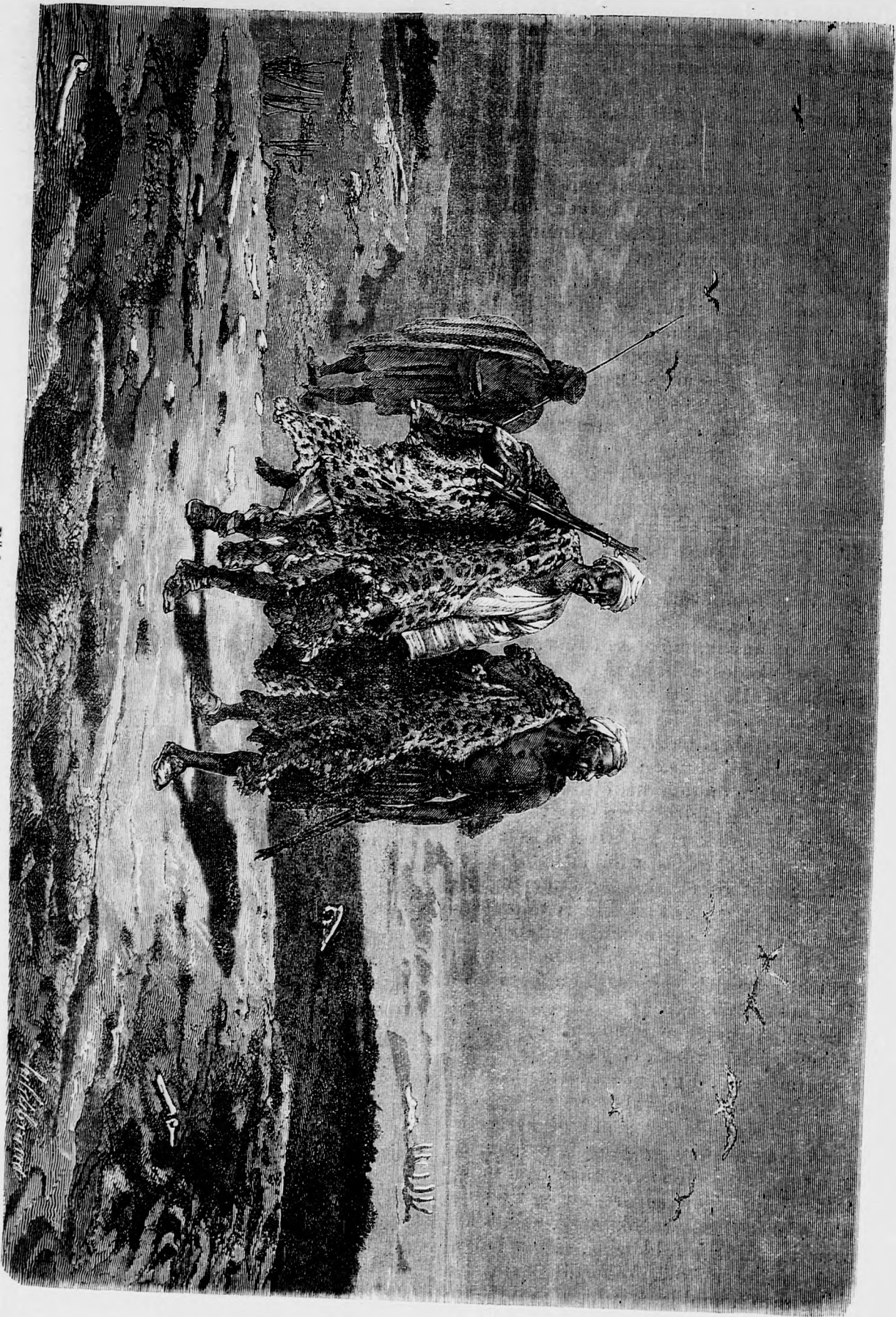
Hillében, mely a hajdani Babylonia déli negyedére van építve, mai nap is laknak zsidók, kiknek száma körülbelül 4—5000-re mehet. A hagyományok szerint ők egyenes utódai azoknak, a kiket Nabukodonozor hajdan fogságba hajtott. Egyébiránt Babylonia más vidékén is található zsidókat, kik minden évben össze szoktak gyűlni Esdrás és Ezechiél próféták szent sirjánál.

Ilyenkor aztán mindenfelé ily zsidó karavánokra akad az utazó, melyek Esdrás próféta sirjához zarándokolnak, mely a Bagdadból Bassorába vivő ut mellett fekszik a Tigris bal partján. Esdrás volt az elpusztított Jeruzsálem igazi újból építője, s e körülményből magyarázható ki a nagy tisztelet, melylyel emléke iránt a héberek viseltetnek.

Második képünk ily zarándok-csapatot ábrázol a pusztában, a mint fáradságos utjokban rövid pihenőt tartanak.

A régi görögökről.

A görögök polgári intézményei épp oly egyszerűek voltak, mint életök. Minden

Börkerskedök Babylonian.

Babyloniai zsidók.

város és vidéke egy főnökkel birt, kit királynak neveztek. A méltóság apáról fiura szállt, de ha személyes előnnyel nem birt magának tekintélyt szerezni, rosszúl járt. Ez esetben mindenütt ellenkezésre talált, mert az alattvalókat csak mély belátással és harczy ügyességgel lehetett engedelmesre szorítani. Ily jó tulajdonok tekintélyes környezetet gyűjtének köré, mely őt minden vállalatban segítette. A háborúban fővezér volt, a békében a közbiztonság őre és a pörlekedések főbírája. Vele tanácskoztak az ország nemesei, kik nem ritkán őt magát is megdorgálták, véleményüket azonban rendesen tekintélyének rendelték alá. Fontos ügyekben az egész nép összehívott; de itt is csak a fejedelmek voltak a szóvivők; a nyilvános beszédhez keveset értő tömeg hallgatott és a vezérek határozatát fogadta el, és ha egyszer egy csekély férfi ellenkező véleményét tolmácsolta, szidalmazást, gúnykaczajt, sőt verést is kellett tűrnie, — mint történt Thersitessel Trója előtt egy gyülekezetben.

A közbiztonság és az igazságszolgáltatás rossz lábon állt. A legjobb védszer volt az izmos ököl, sok rokon és barát. A legrégebb időben e két utolsó boszúlta meg a hozzátartozók egyikének meggyilkoltatását, később az istenekre bízták a boszúállást és ezeket áldozatokkal kísérlették kiengesztelni; a rokonoknak némelykor pénzbírságot is fizettek.

A királyi hatalmat nem annyira az előkelők tanácsa és a népgyülekezet korlátozta, mint a szabad birtok elfoglalására szükséges eszközök hiánya. Csak a későbbi időben, midőn az alkotmány és jogi viszony világosan kifejlődött, jött valóban érvényre e két hatalom, míg utoljára a királyok tekintélyét túlszárnyalta és elnyomta.

A családi életben a nő nem volt férjének akarat nélküli rabszolgája, mint ez keleten divatozott, hanem társa és tanácsadója. Az összes háztartásban alája volt vetve férjének, de a női munkálatok és női cselédség fölött korlátlanul uralkodott. A gyermekek az atya és a ház becsületének támaszai voltak, a leányok erényeik által a család legszebb díszét képezték. A rokoni szeretet köteleke fűzte össze a család minden tagját.

A háztartáshoz számítottak a szolgák is, kik a család örömében és bajában részt vettek. Ezek ugyan vásárolt rabszolgák voltak, de általában szeliden bántak velök. Kipróbált, hü rabszolgák tetteleg épp úgy tiszteltettek, mint a családtagok. E szolgáknak sokkal jobb dolguk volt azoknál, kik ételért s ruháztatásért földbirtokosokhoz szegődtek mezei munkálatokra. E szabad napszámosoknak nem volt állandó lakásuk, önkényesen bocsáttathattak el és éhséget s nyomorúságot szenvedtek, ha csakhamar nem találtak foglalkozásra. Ezeknek keveset használt a szabadság, mert ők a nélkülözés rabszolgái valának.

A szabad és hűbéres hellének főfoglalkozása állattenyésztés és földmivelés volt. E kettő minden egyszerű embernek azt nyújtotta, mi az élet fentartására szükséges. A még ki nem merült talajban a gabna, olajfa, szőlő termett. Az állatok bőrét ruházatra használták; a sisak, pajzs és páncél bivalybőrből készült. A juhgyapju feldolgozásával a nők foglalkoztak.

Minden ruha egyszerű és kényelmes volt. Ujjtalan, térdigérő köntös és szijakkal megerősített szandálból állt a férfiak öltözeke; ha a házból kimentek, még egy köpenyt vettek magukra. — A nők hasonló, csakhogy csinosabb és hosszabb ruhákat viseltek.

Mindenki sajátmaga készítette öltözetét, fegyvereit és egyéb eszközeit. Voltak azonban művészek, kik érezből és fából fegyvereket s díszműveket készítettek. A chiosi Glaukus a vas forrasztását 690. Kr. e. találta fel; a spartai Dixomos, Skyllis s tanítványaik: Hapylus és Thoiklus valamint a samosi Rhoikus és Theodorus az érzőntést fedezték fel 700. Kr. e.

A legelső falak egymásra helyezett szikladarabokból álltak. Ezek faragatlan, szabálytalan négyszögek voltak, miket vakolat nélkül lehető pontosan illesztettek egymásba, ezáltal tartós, noha durva és egyenetlen falat kaptak. A keletkezett hézagokat kavicsokkal tömték be. E műveket ciklopi falaknak nevezték, mivel azon hiedelem uralgott, hogy a ciklopok óriás nemzetsége építette e durva, de hatalmas falakat. Ezeknek maradványai találhatóak a Pindus és Olymp hegyei s völgyeiben, továbbá

Epirus- és Makedoniában szétszórva, az argolisi félszigeten és Rumelia egyéb vidékein.

Ez első, formátlan építési mód később helyet adott az építésnek szorgosan kifaragott kődarabokból, melyek tökéletesen egymásra illettek, a miért ezeknek sem volt szükségök vakolatra. Ily modoru építményekből találhatók sirok, kerek alap, kúpalku dombok- és felül kőlapokkal. Nevezetesebbek és fontosabbak az urasági házak és kincstárak, minőket Argos és Georgius környékén találhatni.

A görög lakház előtt rendszeren Hermes (Merkur) oltára, jobbra Apolló szobra állt. A kapuzathoz néhány lépcső vezetett. Az ajtótól tornác nyílt, melytől jobbra istállók, balra pedig a kapus s más rabszolgák szobái voltak. Ebből az udvarba jutni; ezt két, néha négy oldalon oszlopsorok fogják be. Itt égett Hestia (Vesta) tüze. Az oszlopsoroktól jobbra-balra ebédlőtermek, kisebb szobák és eleségkamrák valának. A bemenettel szemben az elfogadóterem volt, melyet két alvószoba környezett. Ezzel a férfi-lakosztály végét érte s a női-lakosztály vette kezde ét. E mögött a házikert terült. Ily beosztással bírtak a kisebb házak. A palotákban a férfi-lakosztályból egy oszloposterem vezetett a nők lak- és dolgozószobájába, hol a közönséges étkezések tartattak. Valószínű, hogy a nők szobái sok házban az emeleten voltak. Az udvar fölkéiben a házi istenek szobrocskái, az udvar közepén Zeus (Jupiter) szobra, az elfogadóteremben Hestia oltára állt.

Liszka Béla.

A v i z i l ó.

A rég elmúlt kor kiveszett, kihalt szörny-szülötteinek egyik maradéka azon egyéniség, melynek némi nyelnevelőért esengő száját naponkint látják tátongni a párisi állatkert látogatói egy vízmedenczében. A vízből kinyuló fej egy hasonlókép otromba testnek előrésze, t. i. a vizilóé. Egész életét és mivoltát alig festhetné találóbban valami, mint éppen e jelenet, midőn tunya heverésben néha 10—15 perczig is tátott torokkal várja, míg szája a bele hajigált ételdarabokkal megtelik, a mikor aztán

méltónak véli, hogy egy kortyantásnyi fáradságot vegyen magának.

A viziló most már szintén kiháló-félben, csak Afrika belsejére van szoritva; Nigritia mocsáros folyóiban s a dél-afrikai óriás alföld tavaiban találjuk még a benszülöttek e rémképeit, rút gazdálkodást üzve a mostani sovány kor gyér növényzetében, melyben nem nőnek már 2—300 láb magas fákká a törpe harasztok, mint hajdan az ösvilág csodás tenyészetű éghajlata alatt. — 14—15 láb hosszú s megfelelő magasságu teste 50 mázsányi súlylyal nehezkedik rövid lábaira; hüvelyknyi vastag bőre magában majdnem annyit nyom, mint egy közepeszerű ökör egészen. Bőre alatt fél-láb vastag szalonna-réteg terül; ezt, valamint húsát is nem csak a benlakók, hanem még európaiak is a sertéséhez hasonló jóízűnek mondják.

Egyfelől e tekintélyes haszonért, mely csak egyetlen ily állatból is nyerhető, de másfelől azon még tekintélyesebb kárért, melyet egy ily emésztőgép szokott okozni a tanyája közelében eső szántóföldeken, midőn éjjelenként előmászik heverő helyéből, — esküdt ellenségévé lön az ember.

Az afrikaiak szörnyű gyűlölettel viseltetnek iránta s valóságos megtestesült ördögnek tekintik.

Egy vízi vadászat alkalmával Brehm természettudós nubiai szolgáját jól megkergette egy viziló; midőn Brehm a szorongatottnak segítségére sietett, szolgáját a legnagyobb felindulásban imádkozva s egyszersmind átkozódva találta:

„La il laha il Allah, Mahommed, rassuhl Allah! — egy az Isten, és Mahommed az ő prófétája! — csak Allahnál, az erős Istennél a hatalom; csak a segítség Istenénél a segedelem! Őrizd meg, oh uram, a te hivedet a te ördögödtől, a kit az égből a pokolba taszítottál alá! — Te kutya, te kutya, te kutya unokája, — te akartál egy igazhívőt felfalni?! hogy átkozzon el a mindenható és taszítson ismét a pokol fenekére!“ — —

Mig ez átkokat szórták ajkai, Brehm egy hatalmas töltést böcsátott a még mindig ott bugyborékoló viziló felé, mely nyugodtan várta, mint metszette a golyó a vizet és siklott tovább vastag bőre felett.

— Oh! a próféta szakállára s atyád fejére, effendi, küldj még egy golyót puskádból e semmirevaló istentagadó ellen, mert még szép kacsám is odaveszett, — kiáltá a szolgál.

A semmirevaló istentagadó fejébe azonban, úgy látszik, nem ment bele az oktatás, mert bár több lövés mélyedt bőrébe, mindez legkevésbé sem nyugtalanította.

Egyébiránt maga a híres természettudós, Brehm is tapasztalta egy izben e buta állat vak dühét. Ugyanis egyszer késő este térvén vissza a vadászatból, a magas csaté közt három dombra bukkant, de a melyek egyike csakhamar megmozdult, s pár percz mulva dühösen törtetett feléje. Brehm kétségbeesett futás után úgy menekült meg az eltipratástól, hogy a sötétben egy öböl meredek partjáról alázuhanva, azt szerencsésen átuszta, a hová nem mert utána ugrani a lomha szörny. Gondolhatjuk, hogy most már ő sem nevette, midőn a tanyára megérkezvén, hallotta a másik vad által üldözött szolgája hangját, a mint ez már messziről kiáltozta:

— Testvérek, testvéreim! adjatok hálát a prófétának! Imádkozzatok két rakaahittal többet az én lelkem üdveért, mert a pokol fia, az ördög már a sarkamban volt, hanem a fenséges Isten könyörületes. Áldjátok a prófétát, testvérek, — én pedig mihelyt hazajutok, egy egész zsák datolyát fogok áldozatul vinni!

Különben az emberi jóbánás e vadra is megteszi hatását. Ha még kiskorában elfogják és megszelidítik, épp oly ragaszkodó kunzozással fut bárhová gazdája után, mint egy „kezes“ malacz, — csak hogy bizony a pár mázsás vizilovaeskának még nyájaskodása is veszedelmes lehet.

Most részint az égalj befolyása, részint az emberi üldözés miatt mindinkább kipuhtul, s lesz idő (de ki tudja, mikor következik az be?), midőn a vizilovat is csak a könyvekből s kiásott csontjai után fogják ismerni, mint a hogy mi ösmerjük most a mammuthot.

Kis köszöntő.

Anyám neve napján.

I.

Miért dobog szívem hőbben
És örömöm miért nagyobb?
Szemeimben ez az édes
Köny-ár vajjon miért ragyog?

Tudom, tudom, édes anyám!
Kedves neved napja van ma;
Lelkemet a boldogság úgy
Ezért, oh ezért ragadja.

Melegebben száll fohászom
Fel az égnek Istenéhez:
Bár csak teljesítené, mit
Keblem óhajt, keblem érez.

Hiszen nem óhajtok sokat:
Neked, anyám, hosszú éltet,
Örömteljes szép napokat
És fogyhatlan egészséget.

II.

Oly roppant örömet
Nem adott az éden
Ádámnak, milyent ad
E mai nap nékem.
S miért ölel át ily
Fényes öröm karja?
Oh mert, anyám, ma van
Drága neved napja.

A rengeteg gondot,
Szülői fájdalmat,
A számos virasztást
S tenger fáradalmat,
Mely rád, anyám, árját
Énmiattam csapta:
Felhozza eszembe
Drága neved napja.

Jó anyám! számtalan
Nemes jótettedért
S angyalokét fölül-
Muló hű szivedért
Számodra keblem a
Legjobbat óhajtja:
Ébredjen fel sokszor
Drága neved napja!

Tőled a bánatot,
Sóhajtást, szükségét,
Gyáskönyvet, balsorsot
S minden betegséget
Untalanul messze,
Nagyon messze tartsa
Koporsód zártáig
Drága neved napja.

Folytonos erővel,
 Űde egészséggel,
 Sirig tartó boldog
 Megelégedéssel,
 A mely keblében a
 Földi mennyet tartsa,
 Keljen számtalanszor
 Drága neved napja.

Gyermekeid miatt
 A hány bú, gond tépett:
 Halmozzon el annyi
 Fény-szerencse téged.
 Istennek legszentebb
 Áldásait adja
 Teljes életedre
 Drága neved napja!

Városov Mihály.

Márczius 15-én.

Vége felé jár a tél már,
 Örülök is ennek én;
 De jobban örülök, hogy itt
 Vagyok neved ünnepén.

Érzem, érzem, hogy kebelem
 Mostan gyorsabban dobog;
 Érzem, érzem, hogy szívemben
 Vidámság lángja lobog.

És lelkemből felszivárogo
 Boldogságnak harmata;
 És lelkemből repül feléd
 Jókivánság szózata.

Mint a természetnek tele
 Halálához közeleg:
 Érje halál úgy szivedben
 A búbanat- s gondtelet.

S mint a természet kebléhez
 Jóni készül a tavasz:
 Örömtavasz lépjen hozzád
 S legyen örök nálad az.

Az egészség fris rózsája
 S a boldogság madara
 Lakjék nálad szünet nélkül!
 Ez lelkemnek óhaja.

Városov Mihály.

A h á l a d a t l a n .

(Mese.)

Egykor egy vadász az utszélien gödröt
 ásott, hogy abban megfogja az oroszlányt,
 mely a vidéket háborgatta.

Történt azonban, hogy következő éjjel
 egy ötvös, egy majom, egy kigyó és egy
 sárkány utaztak arra, és a sötétben bizony
 mind a négyen beleestek a verembe. Hasz-
 talan igyekeztek kijutni a mély börtönből,
 semmikép sem tudtak kiszabadulni, ott
 ültek három nap és három éjjel, s miután
 végre az éhség és szomjuság is elkezdte
 őket gyötörni, szörnyü jajveszékelést
 csaptak.

Ezt a nagy kiabálást meghallotta egy
 remete, a ki a közeli erdőben lakott, s a
 hang után elindulván, nemsokára oda ta-
 lált a veremhez. A remete megállt a verem
 szájánál s lekiáltott:

— Kik vagytok és mit óbégattok?

Azok odalenn elmondták, hogy kicso-
 dák ők és hogyan estek a gödörbe, s ri-
 mánkodva kérték, hogy segítse ki őket
 onnan. A remetének megesett a szive raj-
 tok, örömet nyujtana segélyt, de hát mi-
 tévő legyen? azt is gondolta magában,
 hogy ha az ötvöst az állatok közül kisza-
 badíthatná, még jutalmat is nyerhetne
 tőle.

Lebocsátott hát egy kötelet, kiáltván:

— Barátom, fogd meg ezt a kötelet s majd
 felhuzlak.

De még el sem végezte szavait, midőn
 a majom megkapta a kötelet s nagy ügye-
 sen felmászott rajta, — utána a kigyó, ez
 után meg a sárkány; csak az ötvös maradt
 a veremben. Az oktalan állatok megkö-
 szönték a remetének szivességét, hogy őket
 kiszabadította a halál torkából, s mielőtt
 tovább folytatták volna utjokat, azt taná-
 csolták neki, hogy az ötvöst csak hagyja a
 veremben, mert ez háladatlan ember.

A majom ezután így szólt:

— Én Zanzúr város mellett lakom; ha
 valamikor arrafelé visz utad, ne kerülj el
 engem, — talán még meghálálhatom vala-
 mikor mostani jótettedet.

Ugyanezt mondta a kigyó és a sárkány
 is, — aztán az állatok mind a hárman el-
 indultak s mentek hazafelé.

Hanem a remete nem hallgatott az ál-
 latok tanácsára, s az ötvöst is kisegítette.
 Ez is megköszönte nagy hálalkodással a
 szivességet, s mondá:

— Én Zanzúr városában lakom; ha va-

lamikor arrafelé visz utad, keress föl, szívesen látott vendégem leszesz.

Aztán az ötvös is folytatta utazását hazafelé.

A remete ezután még sokáig tartózkodott magányában, midőn végre rászánta magát, hogy egy kis utazást tesz a vidéken, — úgy is régen volt már emberek közt. Elindult tehát, s hogy hogy nem? egyszer csak éppen ahhoz a városhoz ért, a melyben az ötvös lakott, vagyis Zanzúr városához.

Midőn már közel volt a város kapujához, honnan honnan nem, eléje jött a majom s mondá:

— Kérlek, állapodjál meg egykevéssé, mig visszatérek.

A remete leült egy köre, a pihenés jól esett neki a hosszú gyaloglás után; de nem sokáig ült ott, midőn a majom sietve visszatért, egy kosárban szebbnél szebb, izletes gyümölcsöt hozván. A remete megköszönte a pompás uzsonnát, jóízűn evett, aztán egészen fölfrisülve folytatá utját.

Nem messzire innét a sárkánnyal találkozék. Ez meglátván a remetét, nagy örömmel mondá neki:

— Kérlek, maradj itt egykissé, mig visszatérek!

A sárkány eltűnt, s ment egyenesen a király palotájába, s ott hirtelenében összeszedte a király leányának drágaságait, ékszereit, gyöngyeit, s vitte egyenest a remetének; senki sem vette észre.

A remetének szeme-szája elállt ennyi drágaság láttára, szépen megköszönte a kincseket, — melyekről persze nem tudta, hogy honnan kerültek, — kámzsája alá rejtette s bement a városba, s ott az ötvös lakása után tudakozódott.

A király ezalatt kihirdetté a városban, hogy a ki az ő leányának ellopott drágaságairól hirt tud mondani és azoknak nyomába vezet, nagy jutalomra számíthat.

A remete végre hosszas keresgélés után rá akadt az ötvös házára, hol bekopogtatván, éjjeli szállást kért. Ámbár az ötvös mindjárt megismerte, hogy ez az ő egykori szabadítója, mégis csak immel-ámmal egyezett bele, hogy a szegény vándor egy éjjelre megpihenhessen födele alatt.

Reggelre kelve, a remete egypár ék-

szert mutatott az ötvösnek, kérdezvén: ha nem lenne-e kedve azokat megvenni? Az ötvös tüstént megismerte, hogy ezek a királykisasszony eltűnt ékszereiből valók; de erről nem szólt semmit vendégének, hanem azt mondá, hogy az alkut majd ebéd után is megköthetik, s most elmegy a konyhára valót bevásárolni.

El is ment, de nem a piacra, hanem egyenest a királyhoz, és mondá:

— Uram király! én rá akadtam arra a gonosz emberre, a ki elég vakmerő vala a felséges királykisasszony ékességeit és drágaságait ellopni. Házamba csaltam őt; azért csak küldj hozzám poroszlókat, a kik a gonosztevőt elfogják és magas trónod elé hozzák, hadd vegye el méltó büntetését!

A király rögtön küldte a poroszlókat, s ezek a szegény remetét megkötözték és vitték a király elé.

— Ime, uram királyom, — mondá az ötvös, — ez ama gonosz tolvaj! Ő a drága kincseket nekem olcsó áron el akarta adni, de én megvettem bűnös ajánlatát. Most itt áll előtted, — vond kérdőre, s majd be fogja vallani gaztettét!

A király ezeket hallván, a mint meglátta a remete birtokában levő ékszereket, szörnyű haragra lobbant, s parancsolá szolgálainak, hogy kinzás által bírják vallo másra. A szolgák tüstént nekiestek s kegyetlenül kezdték verni, mit a remete tovább nem állhatván, keservesen felsohajtott:

— Oh ha én a majomnak, a kigyónak és a sárkánynak szavát fogadtam volna, most nem szenvedném e kinokat!

A remetének e felsohajtását hallotta a király is, és az szeptet ütött fejébe, de nem kérdezősködött annak értelme felől, hanem megparancsolá, hogy a tolvajt zárják be a palota sötét börtönébe.

Az egész városban hire futamodott ez esetnek, hogy a remete a tolvaj, s e hir a kigyóhoz is eljutott.

A kigyó megszánta a szegény remetét, s elhatározá, hogy most ő fogja azt tenni vele, a mit a multkor a remete tett velök, és kiszabadítja a veszedelemből.

Elment tehát a királyi kertbe, s éppen ott találta a királynak egyetlen fiát, a mint egy árnyas gyeppadon szunnyadt.

Nesztelenül oda csuszott, és megcsipte a királyfi kezét, úgy hogy ez szörnyen megdagadt, — aztán ezt sugá fülébe:

— Sebedet csak a remete gyógyíthatja meg, kit atyád ártatlanul kinoztat.

Ezzel a kigyó, a mint jött, észrevétlenül eltávozott.

Mire a királyfi felébredt, már iszonyu fájdalmat érzett egész testében, kezét pedig mozdítani sem bírta, — s egyre hangzott fülében a kigyó szava: „Sebedet csak a remete gyógyíthatja meg, kit atyád ártatlanul kinoztat,“ — hanem ő ezt csak álomnak hitte.

A király előhívatta a leghiresebb orvosokat, s ezek összeszedték minden tudományukat, de csak egy sem tudott segíteni; a veszedelem mindinkább nagyobbodott.

Eszébe jut ekkor a királyfinak álma, s mondja atyjának:

— Atyám, látom, nem gyógyulok meg másképp, ha csak a remete nem könyörög érettem, kit atyám ártatlanul kinoztat.

A király hallván fiának eme kívánságát, rögtön előhozatta a remetét, — s ime, ennek buzgó könyörgésére a királyfi egyszerre csak felugrott s egy szempillantás alatt megint egészséges volt.

Bámulva látták ezt a csodát mindnyájan, — s most a király megemlékezett a remete előbbi felsohajtásáról, és kérdé tőle, mi lenne ama szavainak értelme?

A remete e felszólításra az egész udvar füle-hallatára elbeszélte, a mi vele, az ötvössel és az állatokkal történt; azt is elmondta, hogyan hálálták meg az állatok a jótéteményt, az ötvös pedig miként feledkezett meg arról, sőt azonfelül még hamis vádlójává is lön.

A király belátván a remetének ártatlanságát és jószívűségét, gazdag ajándékokkal bocsátá el magától, — az ötvöst pedig rút háladatlanságaért és gonoszszívű hamis tanuskodásaért élethossziglani börtönbüntetésre ítélte.

Rút dolog a jótéteményekről való megfeledkezés; a csalárd ritkán boldogul az igaz ember ellen, s végre mégis rajtaveszt.

Közli: Németh Gerő.

Levelezés.

Sz.-Lőrincz (Baranya), márczius 6.

T. szerkesztőség! Kedves kötelességemnek ismerem a t. szerkesztőséget tudósítani arról, miszerint tanulóim közt folyó évi január 1-jén „Kis olvasó-kör“ alakult.

Bizony tanítványaim nagy köszönettel tartoznak a t. szerkesztőségnek, hogy ezen nekik éppen annyi haszonnal, mint mulatsággal párosult „olvasó-kör“ megalakításához nyújtotta az eszmét. Én pedig oda fordítam főtörekvésemet, hogy az eszme testté is váljék az által, hogy a könyvtárok javára folyó hó 4-dikén szini előadást rendeztem, melyet tanítványaim a legjobb sikerrel adtak.

A szindarab, mely egyszersmind tánczvigalommal volt összekötve, nem kevesebbet mint 100 forintot jövedelmezett.

Hogy bevételünk ily magas összegre növekedett, azt csupán azon férfiaknak köszönhetjük, kik körünk javát minden módon előmozdítani igyekeznek. Különösen megemlítem Greiner Mór kereskedő urat, ki a szinpad ékesítésére díszes szövet-árúkat kölesönzött stb. Köszönet e nemeskeblű emberbarátnak! Főtisztelendő Sándor János, helybeli lelkész ur pedig egy forintot küldött könyvtárunk javára; Siska Károly helyb. jegyző ur 5 forintot fizetett belépti díjúl. — Isten áldása legyen rajtok s mindazokon, kik e nemes czélra adakoztak!

A kiadás 68 forint, maradt tehát 32 forint. A szini előadásban kilenczen működtek közre, és mindegyik kitünően szerepelt. Különösen kitüntek: Greiner Jenő (III-dik oszt. tan.) és ennek 7 éves nővére Sarolta. Továbbá: Rechnitzer Karolin III. oszt. tan. és Breuer Adolf III. oszt. tan. Ezek után következnek: Spitz József, Herzog Izidor, Polifka Ferencz, Fischer Etel és Schön Éva; ezek szintén derekasan állották ki a próbát. — Általános a megelégedés és öröm ugy a tanulók, mint a szülők és a nép lelkében, mert ilyesmi még nem történt Szt.-Lőrinczen.

Bánd József,
izr. tanító.

Adomák.

Oroszból közli: Konrátovcics A.

— Szuvarow orosz tábornagy elfoglalván 1794-ben Prágát, — hirnököt küldött Katalin czárnőhöz, értesítendő Prága elfoglalásáról. A levél ekként szólott:

„Bravo!! Prága. Szuvarow.“

A melyre a czárnő hasonló feleletet ada:

„Vivat!! Szuvarow. Katalin.“

— Ugyanezen Szuvarow másrésztől igen szeretete ostromolni kérdéseivel látogatóit. Egykor

Lamet francia tábornok Oroszországban lévén, elhatározta a kartárs urat meglátogatni. Szuvarow rendes szokása szerint elébb kérdezni kezdé:

- Minő nemzetiségű ön?
- Én? Francia
- Mi a foglalatossága?
- Katona
- Minő ranggal?
- Tábornoki ranggal.
- S neve önnek?
- A. Lamet.
- Jól van!

E kérdések felbőszíték Lamet tábornokot, s meg akarván boszulni, hasonló kérdéseket tett:

- S ön minő nemzetiségű?
- Orosz vagyok.
- Mivel foglalkozik?
- Szintén katona vagyok.
- Minő ranggal?
- Generális
- S neve önnek?
- Szuvarow.
- Jól van!

Erre mindketten elnevelték magukat, s ez időtől fogva legjobb baráti viszonyban éltek.

Egyveleg.

— **Égő hajó.** A kingstowni irlandi kikötő nemrég borzasztó jelenet színhelye volt. A mindenféle árucikkkel megrakott és Calcuttaból jövő gőzhajó, „Nangypore“, teljes sebességgel futott be a hajókkal teli kikötőbe, — és pedig e hajó lángokban állt. Először is nekiment egy szintén megrakott hajónak, mely pár pillanat alatt elmerült, miután legénysége az égő hajóra ugrált, hogy a vízbefulástól meneküljön. Az égő gőzös ezután egy másik hajóba ütdött, melyet egészen összezuzott, s végre még egy harmadik hajót semmisített meg, melynek kapitánya odaveszett. E három összeütközés meggátolá a „Nangypore“ előnyomulását, s minthogy ennek megmentése teljes lehetetlenség vala: a tüzoltóparancsnok rendelete folytán néhány ágyugolyóval fenékre lötték. A lángok már négy nap óta pusztítottak e gőzösen, s legénysége annyira ki vala merülve a nagy erőfeszítés miatt, hogy már a vitorlákat sem bírták többé bevonni.

— **Gyermek-kiállítás.** San-Franciscoban egy vállalkozó szellemű idegen közelébb gyermek-kiállítást rendezett. Díjak voltak kitűzve a legnagyobb, a legszebb, a legkisebb és legsunyább „babára“. Az idegennek szép bevétele volt, mert sokan látogatták a különös kiállítást. Végre odaitélték a díjakat, s a dijkiosztásnak másnap kellett volna megtörténni. Hanem másnap az idegent nem találták, — a pénzzel együtt eltűnt.

Talányok.

- 1) **Méhes Mariskától.**
 2. 1. 11. 12. Igy hívják azt, a ki eszes.
 2. 8. 9. 10. Háztartásnál ez szükséges.
 8. 9. 10. 11. 12. Jó férfinév ez hazánkban.
 1. 2. 4. Hasznos állat gazdaságban.
 7. 5. 6. 9. Üveg s pohár gyártóhelye.
 6. 5. 12. 1. 11. Erdők bővelkednek vele.
 7. 9. 10. 2. Nagy vizeken sokat láthatasz.
 8. 9. 10. 6. 7. 9. Két országot ez elválaszt.
 1—12. Az egésznek jó értelme
 Világhírű ember neve.

- 2) **Körösy Lászlótól.**
 Ha előről olvasod el:
 Ettől vidul a kebel,
 Mosolyogván, majd kacagván,
 Oszlik bűd, mint ködlepel.
 Ha hátulról visszafelé
 Szemed e szót áttekinté,
 Annyit tudsz, hogy valamerre
 Képzetedet elvezetné.

- 3) Minden ember birtoka ez,
 Sok nagy büszkén mutat rája;
 De mit ér ez, bármi nagy is,
 Ha szive a jót kizárja.

Hátulról csak istenáldás,
 Boldog, a ki ilyet érhet;
 Munkálkodjál, hogy majd te is
 Nyerhess ilyen csöndes éltet.

Bartsik Józseftől.

- 4) $\begin{matrix} u \\ t \end{matrix} \begin{matrix} | \\ \text{H} \\ | \\ m \end{matrix}$ 5) $\begin{matrix} t \\ k \end{matrix}$ tár

- 6) **Szabó Mariskától.**
 6. 9. 3. 7. 10. 11. Ritka helység, hol ne volna.
 6. 9. 3. Van ilyenkor nagy lakoma.
 8. 2. 5. 6. Utálatos tulajdon ez.
 5. 9. 8. 5. Ez ellen te meg nem küzdesz.
 5. 2. 8. Sokaknak kedves itala
 6. 2. 8. 4. 6. 6. Ily szerszámmal nem mégy sokra.
 1. 4. 3. 2. 5. Egyik legszebb a színek közt.
 1—11. Itt Bem fényesen ütközött.

Megfejtési határidő: április hó 20-dika.

TARTALOM.

A fehér ember. (Elbeszélés. — Folytatás.) — A hadokló leány. — A fiatal hatyú. (Rege.) — El innét . . . — Babloniai arabok és zsidók. (Két képpel.) — A régi görögökről. — A viziló. — Kis köszöntő. — Márczius 15-én. — A háladatlan. (Mese.) — Levelezés. — Adomák. — Egyveleg. — Talányok.

Felelős szerkesztő: K. Beniczky Irma.

Kiadja és nyomatja: Franklin-társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda. Budapesten (egyetem-utca 4. sz.)